

las unquam principatus amore turbas ciere possent, nactus semel quempiam fidelissimum virum, ea præfectura dignum, imperator haud facile dimovebat; quod paci et securitati Romani imperii id expedire potissimum sciret, cum Ægyptii essent omnium studiosissimi novarum rerum, atque levissimi animi ad concitandas turbas et rebellandum. Sed hæc Dio pluribus (*Dio, Hist. Rom. l. xv.*)

(11) *Qui commoti.*] Baronius, tomo II, anno Christi 204, Zephyrini papæ 1, Severi imp. 10, persecutionem a Severo excitatam ponit. Movisse quoque, ait, videtur stomachum Severo ad persecutionem fidelium excitandam, quod intelligeret nobilissimam omnium Ægypti præfecturam Augustalem administrantem Philippum jam Christianum redditum esse. Hactenus Baronius. Cum dicatur hoc capite vitæ decimum annum esse, quo Philippus præfecturam suscepit, non quadrat hic computus cum anno septimo Commodi, quo dicitur præfecturam suscepisse.

(12) *Ut regem.*] Baronius, supra, anno Christi 204. Quod autem in ea epistola Severus dicat (apud Metaphrastem ex versione Herveti.): « Te tanquam regem potius quam præfectum elegit Ægypti præsidem; » illud plane comprobatur quod in hæc verba scribit Tacitus: « Ægyptum jam inde a divo Augusto equites Romani obtinent loco regum. Ita visum expedire provinciam aditu difficilem, annona secundam, superstitione ac lascivia discordem, et nobilem, et insciam legum, ignaram magistratuum domi retinere (*Tacit., lib. xvii.*) »

(13) *In episcopatum ejus.*] Baronius, tomo II, anno Christi 204, Zephyrini papæ 2, Severi imp. 10, ait corrigendum in Actis Philippi quod dicitur factum fuisse episcopum Alexandrinum. Nam (inquit Notat. ad diem 13 Septemb.) ejus præfectura sæcularis, et non sacerdotalis fuit. Eusebius etenim cum tam in Chronico quam in historia textit seriem episcoporum Alexandrinorum, Neophorus episcopus, et Nicephorus Callistus, et alii qui id ipsum præstiterunt, nullus ipsorum inter Alexandrinos episcopos adnumerat Philippum.

(14) *Perennius præfectus.*] Ita Ms. In Editis, He-

A rennius. Apud Metaphrastem, *Terentius*. Baronius, anno proxime notato: Quod *Lætanus*, inquit, Eusebius nominat (*Euseb., l. vi, cap. 2*), idem fortasse *Terentius Lætanus* dictus est. *Perennium* habent Menæa, manuscripti, Ado, et Usuardus in Martyrologio. Occurrit etiam his temporibus *Herennius Celsus*, apud Trebellium Pollionem in XXX tyrannis in Æmiliano. Unde videtur colligi posse Herennium tunc Augustalem Ægypti præfectum fuisse.

(15) *Percusserunt eum.*] Baronius, tomo II, anno proxime citato: Quod vero, ait, Eusebius, de martyribus in Ægypto passis agens, nullam de Philippi hujus martyrio mentionem habuerit, inde fortasse accidit; quod eum necis ipsius causa præteriiit. Quod enim a sicariis clam occisus esset, nec publica aliqua quæ sciretur Christiani nominis confessio præcessisset, ab eo prætermisus esse videri potest, cum alioqui permulta majoris quoque momenti ab eo (ut in singulis fere annis videre est) esse silentio præternissa nullum sit dubium.

B Memoria hujus exstat in Martyrologio Romano, 13 Septembris: « Alexandria natalis beati Philippi, patris sanctæ Eugenie virginis. Hic dignitatem præfecturæ Ægypti deserens, baptismi gratiam assecutus est: quem in oratione constitutum jussit Terentius præfectus ejus successor gladio jugulari. » Vide Menologium Græcorum, supra, in Eugenia, et Menæa, 24 Decembris, post Acta Eugenie duos iambo de Philippo habent.

(16) *Decrevit Gallienus Augustus.*] Baronius, tomo II, anno Christi 262, Dionysii papæ 2, Valeriani et Gallieni imp. 8. Quod, ait, spectat ad martyres Romæ passos, quod nonnulli sub Gallieno imperatore martyrium subiisse dicantur, non id accidit, ut, cessante Valeriano, in martyrio fuerint coronati, quando quidem (ut dicemus) Gallienus, capto ab hostibus Valeriano parente, mox persecutionem cessare jussit, datis pro Christianis edictis; sed quod solus Gallienus Romæ imperaret, Valeriano agente cum exercitu in Oriente, idcirco plerique martyres sive Romæ, sive alibi, sub Gallieno passi dicuntur, et inter alios clarissima femina Eugenia virgo.

MARTII XIII.

VITA SANCTÆ EUPHRASIÆ (1), VIRGINIS, AUCTORE INCERTO.

351 CAPUT PRIMUM.—In diebus Theodosii, imperatoris piissimi, fuit vir quidam in regia civitate senator, nomine Antigonus, eratque imperatori genere et societate conjunctus, sermone sapiens simul et opere, et bona semper præcipue suadens, et pie Romanis legibus Lyciæ negotia gubernans. Erat autem et compassibilis homo, cunctis necessaria præbens. Diligebatque eum princeps non solum tanquam parentem ac senatorem, sed etiam tanquam Christianum, et piuum, et semper consilia utilia proferentem. Erat autem hic locuples vehementer, ita ut civitas regia alium divitiis, sermone et opere similem non haberet. Hic accepit uxorem ex genere proprio, ex eodem imperiali sanguine descendentem, cui nomen Euphraxia, mulier religiosa, et timens Dominum nimis,

D et ecclesiæ vacans, et offerens Deo preces cum lacrymis. Hæc multos in opere Dei fecit idoneos, multasque oblationes in ecclesiis et sanctuariis (2) offerebat. Vehementer eam diligebat imperator et Augusta, præcipue quod ex eorum genere erat, necnon et moribus composita, et honesta, et valde religiosa. Nata est autem eis filia, et vocaverunt eam nomine matris suæ Euphraxiam.

CAP. II.—Cumque habuissent hanc filiam, una dierum dixit Antigonus Euphraxiæ: Nosti, soror mea Euphraxia, quia nihil est ista vita, nihil divitiæ, nihil vanitas hujus sæculi temporalis. In octoginta namque annis hominis tempus impletur cum ruina, divitiæ autem in cælo repositæ in infinita sæculorum sæcula timentibus Deum manent; et privamus nos illis divi-

his, mundanis cogitationibus obligati; et in fallacia A positi temporalium divitiarum, dies nostros frustra consumimus, nihil animabus nostris utiliter acquiritentes. Audiens autem hæc Euphraxia, dixit Antigono viro suo: Et quid jubes, domine mi, ut faciamus? Cui dixit Antigonus: Unam filiam per Deum acquisivimus, quæ sufficit nobis, et nequaquam ultra conveniamus infelicitati ac miseræ sæculi. Audiens hæc Euphraxia, consurgens extendit manus ad cælum, et ingemiscens dixit viro suo Antigono: Benedictus Deus, qui dignum te fecit timore suo, et ad cognitionem veritatis adduxit. Vere, domine, sæpius supplicavi Deo, ut cor tuum illuminaret, et mentem tuam pro hac causa faceret elucescere, sed hoc tibi pandere non præsumpsi, quia vero ipse fecisti principium, jube me ut loquar. Cui dixit Antigonus: Dic, soror mea, quod vis. Respondit: Nosti, domine meus, quia ante multas generationes Apostolus testatur, et dixit: Tempus breve est: reliquum est, ut qui habent uxores, tanquam non habentes sint (*I Cor. vii*). Deficit enim hujus sæculi cupiditas. Ad quam enim utilitatem erunt ista pecunia et tanta abundantia possessionum? Nihil eorum est quod nobiscum poterit descendere in infernum. Cum bono ergo consilio tuo festina multa dare pauperibus, ut non illud consilium quod tractasti inveniat infructuosum. Audiens autem Antigonus, glorificavit Deum.

CAP. III.—Cum igitur adeptus esset optimam conversationem, et multa pauperibus erogasset Antigonus, unum solummodo annum vivens, postquam suæ renuntiavit uxori, vitam suam pie disponens, completo anno defunctus est, et sepultus in pace. Tunc imperator pariter et Augusta fleverunt eum, tanquam ex eorum genere descendente, virum justum et religiosum. Compatiebantur enim et Euphraxiæ, non solum tanquam propriæ consanguinæ, sed etiam quia erat juvenula. Duobus namque annis et tribus mensibus vixit cum viro suo; nam uno anno ex constituto ab alterutro abstinens, sicut fratres vixerunt. Igitur sepulto Antigono, ab imperatore et Augusta multum consolabatur **352** Euphraxia. Illa vero sumens propriam suam filiam, dedit eam in manus imperatoris et Augustæ; et prostrata ad pedes eorum, cum clamore et magno gemitu dixit: In manus Dei et vestras hanc orphanam nunc commendo. Memoriam ergo habentes Antigoni, qui fuit vester, suscipite eam atque tuemini, et estote ei in loco patris et matris. Multi autem flumina lacrymarum et voces emiserunt audientium, ita ut etiam principes lugerent.

CAP. IV.—Post paucum vero tempus a luctu aliquanto quiescentem Antigoni, suasis imperator ei ut filiam suam Euphraxiam cuidam senatori ditissimo daret uxorem. Et factum est ut arrhas Euphraxia acciperet. Susceptis arrhis, puellæ ætas exspectabatur. Erat enim nimis infantula, quando suscepit arrhas, quasi annorum quinque. Post aliquantulum vero tempus cogitavit ipse senator, ut uxorem Antigoni sibi crederet copulari; et per preces aut per

mulieres matronas persuasit Augustæ ut sine notitia principis mitteret, et Euphraxiæ conjugii verba nuntiaret. Quæ cum audisset, amare flevit, et dixit mulieribus quæ fuerant destinatæ: Væ vobis in futuro sæculo, quæ mihi talia persuadetis, et ad talia concurritis contra mulierem, quæ secundum Deum vivere festinat. Recedite a me, quoniam extraneam congregationem vestram nunc egistis. Illæ vero deformatæ discedentes, nuntiaverunt Augustæ quæ gesta sunt. Cognoscens autem imperator quod factum fuerat, graviter invecus est in Augustam; et indignatus adversus Augustam, dixit: Vere, Augustæ, extraneam rem ab hac conversatione fecisti. Hæc sunt opera Christianæ Augustæ? Sic promisisti Deo pie regnare? sic recordaris Antigoni, qui nobis semper utilis permansit? Alienam rem nostro imperio egisti, quod mulierem in puellari ætate constitutam, quæ pene solummodo uno anno cum viro vixit, et mox ex constituto propter cælestem regnum se ab utrisque separaverunt, tu rursus ad mundum redire compellis? et neque timuisti Deum, hanc iniquitatem volens facere? Quis satisfaciet hominibus, quia non per me factum est hoc? Indecentem et incongruam fecisti rem, quod nec oportuit ut meum audiret imperium, propter sincerissimum meum amicum maxime Antigonus.

CAP. V.—Audiens hæc Augusta, et vultum nimis confusionis mutans, sicut lapis fere per duas horas sine voce permansit. Et facta est magna tristitia inter imperatorem et Augustam, propter Euphraxiam Antigoni conjugem. Tunc Euphraxia agnoscens quia magna tristitia propter eam inter imperatorem et Augustam fuisset effecta, vultu omnino demisso, tristis facta est usque ad mortem, et de civitate volebat discedere. Tunc flens acriter, dixit Euphraxiæ filiæ suæ: Filia mea, habemus in Ægypto copiosam magnamque substantiam: veni, eamus illuc, et visitemus patris tui possessiones: et mea omnia tua sunt, filia mea. Tunc ergo cum filia sua Euphraxia de regia civitate discessit, principe nesciente, et venit in Ægyptum; illic quoque morabatur, et sua prædia crebro visitabat. Et profecta est in interiorem Thebaidem cum procuratoribus suis atque ministris, habentibus curam suarum rerum. Quæ etiam illic vacans in sanctuariis, et multas oblationes illic offerens per monasteria virorum ac mulierum, multas pecunias erogabat.

CAP. VI.—Erat autem monasterium mulierum in una civitate, habens architria (3) centum triginta, de quibus magnas et mirabiles virtutes homines prædicabant. In illo namque monasterio nemo gustabat vinum, nulla illarum pomum edere, aut uvas, aut ficus, aut aliquid hujusmodi bonorum, quæ terrena nascuntur ubertate, gustabat. Quædam autem earum abrenuntians sæculo, neque oleum edere volebat, quædam earum a vespera usque ad aliam vesperam jejunium protrahabat; aliæ vero post biduum edebant, aliæ vero post triduum. Nulla earum pedes suos abluabat: aliquantæ vero audientes de balneo

icqui, irridentes, confusionem et magnam abominationem se audire iudicabant, quæ neque auditura aurum hoc audire patiebantur. Unaquæque vero earum stratum in terra habebat, cilicium parvulum unius cubiti latitudinis, et longitudinis trium, et paululum in ipsis requiescebat. Erant autem et vestes earum de cilicio usque deorsum, obstringentes pedum extremitates. Quantumcumque poterat, unaquæque laborabat. Et cum aliquam earum aliquando contigerat infirmari, non ei fomentum aut adiutorium aliquod medicinæ conferebatur; sed si quam contigisset ægrotari, tanquam maximam benedictionem a Deo accipiebat, et tolerabat languorem, donec eam medicina dominica præveniret. Nulla earum januas exibat. Erat autem janitrix, per quam responsa omnia fiebant, matura; multæque sanitates ibi fiebant.

CAP. VII. — Harum quidem Euphraxia diligens consilium sanctarum mulierum, propter mirabilem conversationem earum, sæpius ad **353** ipsum monasterium pergebat, thymiamaque illic offerebat et æreos. Una quidem dierum rogabat abbatissam et priores monasterii, dicens eis: Parvam benedictionem volo absque terrore vestro præbere, reddituum auri viginti aut triginta librarum, ut orotis pro ista famula vestra, et pro Antigono patre ejus. Cui abbatissa respondit: Domina mea matrona, ancillæ tuæ non egent redditibus, neque pecuniam concupiscunt. Propterea namque omnia reliquerunt, et cuncta despiciunt in hoc sæculo, ut æternis bonis frui mereantur, et nihil possidere volunt, ne cœlesti regno priventur. Sed ne te contristem, aut sine fructu dimittam, paucum oleum ad candelas et thymiam in oratorium confer, et hoc erit nobis pro mercede justitiæ. Et his oblati, rogabat Euphraxia abbatissam, ut omnes sorores orarent pro Antigono et filia ejus Euphraxia.

CAP. VIII. — Una vero dierum Euphraxiæ infanti abbatissa dixit, tentando: Domina mea Euphraxia, diligis monasterium nostrum et omnes sorores? Illa respondit: Etiam, domina, diligo vos. Dixit ei abbatissa rursum cum joco: Si nos diligis, esto nobiscum in nostro schemate. Cui infantula dixit: Vero si non contristaretur mater mea, ulterius non egrediar de loco isto. Cui abbatissa dixit: Inter nos et sponsum quem plus amas? Puella dixit: Neque illum novi, neque ille me; vos autem novi, et vos amo. Dicit mihi: Vos autem quem diligitis, me an illum? Illæ vero dixerunt: Nos te diligimus, et Christum nostrum. Puella vero respondit: Ego vero et vos diligo, et Christum vestrum. Sedebat vero Euphraxia mater ejus, et fluminum lacrymarum ejus non erat modus. Libenter enim audiebat verba puellæ abbatissa, quia cum esset ætate infantula, talia loquebatur. Nondum enim septem annos impleverat, dum cum abbatissa loqueretur hujuscemodi verba. Tunc ingemiscens mater, et amare deflens, ad filiam suam dixit: Filia mea, veni, pergamus ad domum, quia jam vespera est. Cui puella dixit: Ego hic maneo cum domina abbatissa. Dixit abbatissa puellæ: Vade, domina, in

A domum tuam, non potes hic manere. Non enim ququam manere potest hic, nisi se devoverit Christo. Cui puella respondit: Ubi est Christus? Illa gratanter ei dominicam imaginem demonstravit. Pergens autem Euphraxia, osculata est dominicam figuram; et conversa, dixit abbatissæ: Vere et ego me voveo Christo meo, et ulterius cum domina mea matre non vado. Dixit ei abbatissa: Filia, non habes ubi hic mapeas, et non potes hic manere. Puella dixit: Ubi vos manetis, et ego maneo. Et cum jam vespera esset, et multum mater ejus coegisset atque abbatissa ut ambularet, nequaquam potuerunt eam tollere de monasterio. Multum ergo crebris diebus mater ejus atque abbatissa ei blandiebantur, et persuadere nequierunt ut de monasterio potuissent eam expellere. Novissime B vero dixit abbatissa puellæ: Filia, si vis hic permanere, litteras habes discere et Psalterium, et usque ad vesperam habes jejunium ducere, sicut universæ sorores. Puella dixit ei: Ego et jejunium, et omnia disco, solummodo dimittite me hic esse. Dixit ergo abbatissa matri ejus: Domina mea matrona, dimitte hanc puellam hic; video enim quia gratia Dei illuxit in ea; et justitia patris, et honestas tua, et orationes utrorumque vestrum æternam vitam providere ei noscuntur.

CAP. IX. — Surgens igitur Euphraxia, et assumens filiam suam, ad dominicam eam imaginem adduxit; et extendens manus ad cœlum, cum magna clamore et fletu clamavit, dicens: Domine Jesu Christe, habere curam istius infantulæ, quia te concupivit, et tibi se commendavit. Et conversa, dixit ad filiam suam: Euphraxia, filia mea, Deus qui fundavit immobiles montes, et te quoque in suo timore confirmet. Et cum hæc dixisset, in manibus eam tradidit abbatissæ; et deflens, pectusque suum tendens, ita recessit a monasterio, ut omnis congregatio cum ea ploreret.

CAP. X. — Alia vero die abbatissa sumens Euphraxiam, introduxit eam in secretarium, et facta oratione super eam, induit eam indumento monachali; et extendens manus ad cœlum, pro ea supplicavit, dicens: Rex sæculorum, qui in ea cœpisti opus bonum, tu perfice hoc in pace; da ut ambulet secundum nomen tuum, et fiduciam inveniat in conspectu tuo semper iata infantula. Tunc et Euphraxia mater ejus orans, dixit: Filia mea, amas hoc schemate vestiri? Cui Euphraxia dixit: Utique, mater mea, quia sicut agnovi ab abbatissa, et dominæ sorores dixerunt, hoc schema pro arctis præbet diligentibus se Dominus Jesus Christus. Cui mater sua dixit: Cui desponsata es, ipse faciat te thalamo suo dignam. Et hoc dicens, et orans pro filia sua, valedixit abbatissæ et sororibus, et osculata est filiam suam. Et egressa, juxta morem circuibat, præbens pauperibus quod indigebant.

CAP. XI. — Ubique autem divulgabatur Euphraxiæ optima conversatio, quantum conferret monasteriis et venerabilibus locis, ita ut imperator **354** audiret, et omnis senatus eam nimis amarent, atque glorifi-

carent Deum. Audiebant enim quod nec piscem gustaret, nec vinum biberet; sed post tanta dona quæ universis conferebat et gloriam, a vespera usque ad vesperam jejunium faciebat, aliquando sumens legumen, aliquando olera.

CAP. XII. — Post paucos autem dies evocans abbatissa matrem puellæ, dixit ei secreta: Domina, aliquam rem volo tibi dicere, non te conturbet. Cui respondit: Domina mea, quod jubes dic. Dixit abbatissa: Vidi enim in somnis Antigoni virum tuum in magna gloria constitutum, et rogavit Dominum Jesum Christum ut egrediaris de corpore tuo, et de cætero sis cum illo, et fruaris illa gloria, quam Antigonus meruit vir tuus. Audiens autem hæc, reversa est in domum suam matrona, ut religiosa femina; et non solum non est turbata, sed lætitia magna gavisæ est. Orabat enim ut ab humana vita discederet, et de cætero esset cum Christo, et mox vocans filiam suam, dixit ad eam: Filia mea, sicut mihi dictum est a domina mea abbatissa, vocavit me Christus, et appropinquerunt dies obitus mei. Ecce omnem substantiam meam et patris tui dedi in manus tuas: dispensa eam pie, ut cœlestem possis habere hæreditatem. Audiens hæc Euphraxia a matre sua, cœpit ingemiscere et flere, dicens: Væ mihi, quia peregrina sum et orphana. Dicit ei mater sua: Filia, habes Christum pro patre et sponso, ideo nec peregrina es nec orphana: habes et dominam abbatissam pro matris officio. Vide, filia, festina quod promisisti adimplere. Deum time, et omnes sorores honora, serviens eis cum omni humilitate. Nunquam in corde tuo cogites: de sanguine regio sum; nec dicas: Debent mihi servire. Pauper esto in terra, ut in cœlo diteris. Ecce omnia sub manibus tuis habes. Possessiones et pecunias in monasterium confer, pro patre tuo et pro me, ut inveniamus misericordiam apud Deum, et liberemur ab æterno supplicio. Hæc præcipiens filiæ suæ, tertia die defuncta est, et sepeliverunt eam in monasterio in monumento.

CAP. XIII. — Audiens imperator quia mortua fuisset Euphraxia uxor Antigoni, revocans senatorem cui desponsata fuerat filia ejus, indicavit ei, dicens: Quia puella conversa est in monasterio. Ille vero rogavit imperatorem ut per veredarios scriberet puellæ, eique præciperet ut ad civitatem veniret, et nuptias celebraret. Suscipiens autem Euphraxia imperatoris epistolam, manu propria epistolam aliam rescripsit, sic habentem: Domine imperator, suadesne ancillæ tuæ ut respuam Christum, et homini corruptibili et vermibus consumendo conjungar, qui hodie est, et cras non est? Absit ab ancilla tua ut hanc iniquitatem faciam. Quapropter, imperator domine, non ulterius vos vir ille fatiget, ego enim Christo consensi, et impossibile est eum me negare; sed supplico potestati vestræ ut memoriam parentum meorum habeatis. Idcirco tolle omnem substantiam, et dispensa pauperibus simul et orphanis, et da universa ecclesiis. Novi enim quia recordaberis parentum meorum, maxime patris mei. Audivi enim quia in

palatio nunquam a te dividebatur. Horum ergo recordationem habens, substantiam hanc bene dispoſe. Omnes constitutos sub jago servitutis manumitta, et eis legitima concede. Manda aeternis patri mei ut omne debitum dimittant agricolis, quod a die patris mei usque ad hanc diem reddebant, ut sine sollicitudine mearum terrenarum rerum consistens, Christo sine quolibet servire valeam impedimento, cui animam meam commendasse agnoscar. Orate pro ancilla vestra, tu et Augusta, ut mereatur Christo servire, prout dignatur ancillam suam. Deinde signans epistolam, veredario dedit. Qui revertens, obtulit imperatori relegendam epistolam. Quam servens et relegens in secreto cum Augusta, multas lacrymas amplexu effuderunt, nimis orantes pro Euphraxia. Mox autem facto, convocans imperator omnem senatum et patrem pariter Euphraxiæ sponsi, jussit coram epistolam legere. Illi vero audientes epistolam, omnes sunt lacrymis repleti, et velut ex uno ore dixerunt: Vere, domine imperator, filia est Antigoni et Euphraxiæ genus tuum, et ex sanguine ejus est hæc puella. Vere religiosorum parentum religiosa est filia, sanctæ radicis sanctus est ramus; et omnes quidem ex quadam concordia glorificaverunt Deum, et pro puella pariter oraverunt, et nequaquam ulterius senator ille visus est importunus.

CAP. XIV. — Imperator ergo cuncta disponens pie, et res puellæ bene distribuens, et ipse defunctus est, et cum suis patribus sepultus est in pace. Euphraxia vero magnificabatur, et secundum Deum conversabatur, abstinens ultra mensuram suam. Erat enim annorum duodecim, et ad certamina se fortiter exercebat. Et primum quidem a vespera usque ad vesperam comedebat, deinde post biduum, postea post triduum. Nulla alia præter illam trichinia mundabat et cubicala sororum sternebat: aquam ad 355 coquinam ipsa portabat. Hæc autem consuetudo erat in monasterio; si quando contigerat aliquam sororem tentari a diabolo per somnum, mox abbatissæ pandebat. Illa vero cum lacrymis Deum postulabat ut diabolus ab ea recederet, jubebatque ut lapides portaret, et substratum sub sago cinerem super cilicium spargeret, et ita dormiret usque ad decimum diem. Una vero dierum ipsa a diabolo tentata est, et superposuit stratui suo cinerem. Videns autem abbatissa cinerem sub stratu Euphraxiæ, risit et ait ad unam sororem senatorem: Vere hæc puella tentari cœpit, et orans abbatissa, dixit: Deus, qui creasti eam secundum tuam voluntatem, tu eam in tuo timore conforta. Et vocans eam abbatissa, dixit ad eam: Quare non indicasti mihi tentationem diabolicam? Illa vero cadens ad pedes abbatissæ, dixit: Ignosce mihi, domina mea, quia confusa sum indicare tibi hanc causam. Dixit ad eam abbatissa: Filia mea, ecce pugnare cœpisti; viriliter age, ut viacas et coroneris.

CAP. XV. — Post paucos vero dies denuo tentata est, et narravit alicui sorori, nomine Juliæ, quæ multum diligebat Euphraxiam, quæ etiam in certa-

minibus eam exercebat. Dixitque ei Julia : Domina mea Euphraxia, non abscondas hoc abbatissæ; sed refer hoc, ut oret pro te. Omnes enim tentamur a diabolo; sed speremus in Christi nomine, quia vincimus eum. Ergo soror mea non moreris, sed indica abbatissæ causam, et noli confundi. Audiens autem hæc Euphraxia, gratias egit Julix, et dixit ad eam : Adjuvet te Deus, soror, quia ædificasti me, et meam animam confortasti. Vere ingredior, et causam dominæ abbatissæ pronuntio. Dixitque Julia : Etiam sic fac ut oret pro te, et adjiciat tibi abstinentiam. Illa vero ingrediens, indicavit abbatissæ causam. Dixitque ei abbatissa : Non pertimescas, filia, omne bellum diaboli, quo contra nos nititur. Certa igitur fortiter immobili animo, et non prævalebit adversum te. Multum enim ab eo tentanda es : sed certa, ut vincas, ut victorias et triumphum accipias a sponso tuo Christo, et quantum potes adjice abstinentiæ tuæ. Qui enim præcipue decertat, præcipua dona percipiet. Post aliquantulum vero temporis spatium interrogavit eam abbatissa, dicens : Post quot dies comedisti, filia? Puella dixit : Post tres dies, domina mea. Dixit ei abbatissa : Adjice adhuc unum diem. Illa vero jussione ejus cum lætitia magna suscipiens, discessit.

CAP. XVI. — Cumque facta esset annorum viginti, ætate confortabatur et prævalebat. Erat enim nimis speciosa, tanquam vera matrona, et sanguine regio procreata. Denuo autem tentata, indicavit abbatissæ causam. Dixitque ei abbatissa : Noli timere, filia, Deus tecum est. Erat autem in aula monasterii acervus lapidum. Volens autem abbatissa tentare Euphraxiam, et ad Matris provocare obedientiam, dixit ei : Veni, filia mea, istos lapides transporta hinc, et pone eos juxta clibanum. Euphraxia vero mox accessit lapides transportare : erant autem et grandes lapides inter eos, quos duæ sorores vix poterant agitare. Illa vero super humeros suos arripiebat eos, nullo adjutorio opus habens. Erat autem juvenis et valde fortis, nec dixit abbatissæ : Adjuvet me alia soror. Nec dixit : Grandes sunt lapides, non prævaleo. Nec dixit : Jejuna sum et deficio, et opus hoc grande est; sed cum fiducia jussione per obedientiam adimplevit.

CAP. XVII. — Alia vero die dixit abbatissa ad eam : Non est justum ut lapides isti juxta furnum sint positi, sed reporta eos in locum suum. Illa vero denuo confidenter jussione abbatissæ suæ complevit. Hoc ergo opus viginti dies jussit eam facere, ut patientiam ejus comprobaret. Omnes itaque sorores videbant quod fiebat, et puellæ obedientiam admirabantur. Aliæ quoque sorores deridebant, aliæ acclamabant : Viriliter age, Euphraxia. Triginta vero dies impleti sunt. Denuo divini operis celebratione facta, die quadam pergente Euphraxia ut lapides portaret, dixit ei abbatissa : Dimitte, filia, hoc ministerium, et tolle farinam et consperge, et coque panes in furno, ut inveniaris ad vesperum in ministerio sororum. Illa vero cum magna lætitia et gaudio jussa complevit.

CAP. XVIII. — Rursus diabolus inveniens eam va-

Acantem, hujusmodi tentationem ei immisit, quod quasi ille senator cui fuerat desponsata, superveniens cum auxilio multo, abstraheret eam de monasterio, et ea sublata abiret. Quæ cum jaceret in cubili suo, violentè proclamabat. Abbatissa vero et aliæ sorores experefactæ, audierunt ejus violentiæ vocem. Et excitantes eam, dixerunt : Unde est tibi hæc anxietas, filia? Illa vero repente somnium recitavit. Abbatissa vero excitans sorores, stetit in oratione. Post completum vero ministerium usque ad horam tertiam, tenens Codicem Euphraxia, stabat legens sedentibus, et postea stans ad horam tertiam in ministerio. Post completionem vero tertiæ, mox Euphraxia sororibus necessaria parabat, munditiam **356** in triclinio faciens, et lectos sternens, aquam implens, et ad coquinam portans; ligna frangens, et legumina coquens; farinam confermentans, et coquens panem in clibano. Et dum hæc omnia faceret, nec in nocturna psalmodia deerat, nec in tertia, nec in sexta, nec in nona, nec in vespera. Nam postquam complevit vespertinas orationes, per se ministerium faciebat inferendo. Cum qua etiam et laborabat Julia, satis enim diligebat Euphraxiam.

CAP. XIX. — Denuo siquidem diabolus per somnum vehementer eam tentans, ei certamen immisit maximum. Quæ mox anxietatis suæ certamen abbatissæ confessa est. Pro qua dum oraret abbatissa, dixit ei : Filia mea Euphraxia, tempus certaminis est. Vide ne molliat diabolus mentem tuam, et perdas laborem tuum. Adhuc enim parvo tempore dimicans tecum, dum fuerit superatus a te, rursus effugiet. Dicebatque ei simul Julia : Domina et soror mea, si modo ei non repugnamus et vincimus, in senectute quale bellum cum eo faciemus? Cui respondit Euphraxia : Vivit Dominus, soror Julia, qua si mihi præceperit abbatissa, non gustabo in tota septimana panes, donec eum Domino adjuvante vincam. Cui Julia dixit. Si tu hoc potes implere in terra, beata eris in cælo. In isto namque monasterio nulla potuit sine cibo totam septimanam permanere, nisi domina nostra abbatissa. Tunc ingressa Euphraxia, nuntiavit tentationem diaboli per somnum abbatissæ, eamque rogavit ut ei præciperet quatenus totam hebdomadam sine cibo persisteret. Cui abbatissa dixit : Fac quidquid tibi videris facile esse, filia mea. Deus qui creavit te confirmet te, et contra diabolum donet tibi victoriam. Cœpit igitur Euphraxia totam septimanam jejunare, et neque psallendi officium dereliquit, nec sororum ministerium, ita ut omnes tolerantiam ipsius mirarentur, et pulchritudinem simul et juventutem ætatis. Dicebant autem quædam de collegio earum : Habemus hodie annum, custodientes Euphraxiam, et sedentem eam non vidimus, neque per diem neque per noctem, nisi solum quando requiescebat in loco suo nocte. Nunquam enim sedit, vel quando etiam panem comedit. Omnes ergo sorores diligebant Euphraxiam, quia se ita humiliter exercebat, et cum studio famulatum sororibus exhibebat, dum præcipue utique de sanguine imperiali descenderet. Pro qua re

intente nimis pro ea orantes, rogabant Dominum ut **A** nus ejus, et usque ad ejus calcaneum traxit, et per-
venit usque ad tibiam. Quæ cum vidisset crudelissi-
mum vulnus valde, et sanguinem vehementer effu-
sum, projiciens securim angustiata et in terram
prostrata est. Julia vero cucurrit, et clamans, soro-
ribus nuntiavit quia Euphraxia accipiens securim, de
securi mortua est. Cumque concursu clamor factus
fuisset universarum, circumstabant eam paucæ simul
et flebant. Tunc accedens abbatisa, aquam in faciem
ejus misit (4); et consignans eam atque complectens,
ait ei: Filia mea Euphraxia, cur angustiata es? Re-
crea te, et loquere sororibus. Illa vero respiciente,
abbatisa dixit: Domine Jesu Christe, sana ancillam
tuam, quoniam propter te multa patitur. Et cum
ligasset pedem ejus de pauno cilicino, levavit eam:
et dans ei manum, ducebat eam ad monasterium.
Illa vero respiciens ligna projecta, dixit sororibus:
Vivit Dominus meus, nisi collegero ligna, et septima-
nam meam complevero (5), non ascendam. Cui Julia
dixit: Noli, domina soror, non vales; dimitte. ego
colligam ea, tu ascende, requiesce propter dolorem.
Illa vero non acquievit, sed complens manus suas
lignis, sic ascendit. Cui tamen diabolus non pepercit.
Nam cum ascendisset superiores gradus scale, calcans
summitatem tunicæ suæ, super ipsum lignum ruit
quod portabat, et fixum est lignum in aspectu ejus,
ita ut sorores crederent quia lignum ejus oculum pe-
netrasset. Tunc exclamans Julia, ait ad eam: Do-
mina mea, tibi dixi quia non potes requiescere, et
non me audisti. Cui dixit Euphraxia: Cautè subtrahe
a me lignum, oculus meus sanus est. Traxit ergo ab
ea lignum, et sanguinis facta est effusio vehementis.
Abbatisa vero deferens oleum, et facta oratione, sup-
posuit ei manum; rursusque dixit ad eam: Vade ad
stratum tuum, requiesce, et ego dominabus sororibus
ministerium tuum injungo. Euphraxia vero dixit:
Vivit Dominus meus, quia non requiesco, donec of-
ficium meum complevero. Multum enim rogabatur
a sororibus ut requiesceret propter plagas quas habe-
bat, et passa non est; sed sic ulcerata, ex utraque
plaga sanguine procurrente, stabat ministerium faci-
ens sororibus, et neque in opere Dei deerat, nec in
alio ministerio.

CAP. XX. — Fuit autem inter eas quædam, no-
mine Germana, quam dicebant ex ancilla ortam.
Hæc invidiam habens adversus Euphraxiam, insur-
roxit adversus eam in coquina secreta, et dixit ei:
Dic, Euphraxia, ecce tu semel in septimana comedis
secundum regulam abbatissæ, et nos hoc non possu-
mus adimplere. Si coactæ fuerimus ab abbatisa,
quid faciemus? Cui Euphraxia respondit: Domina
mea, domina nostra abbatisa dixit ut unaquæque
sicut poterit decertet. Non enim sine necessitate
mibi hoc jugum imposuit. Dixit ei Germana: Impos-
trix et omni calliditate plena, quis nesciat quia sub
ingenio hoc agis, ut post pausionem abbatissæ tu
ei succedas? Credo in Christo, quia te nunquam di-
gnabitur ad abbatissæ venire locum. Audiens hæc
Euphraxia, prostravit se ad pedes ejus, et dixit ad
eam: Ignosce mihi, domina mea, et ora pro me.
Cognoscens autem abbatisa quod fuerat factum,
Germanam coram omnibus vocavit, dixitque ei: An-
cilla nequam, et a Deo extranea, quid tibi nocuit
Euphraxia, quia festinasti studium ejus obrumpere?
Aliena es a sororum concilio, indigna es a ministerio,
et collegio sororum extranea. Cui multum supplica-
bat Euphraxia, quatenus illi veniam largiretur; et
non eam flexit, donec implerentur dies triginta. Tri-
gesimo vero die videns Euphraxia quia nil rogando
proficeret, assumens secum Juliam et seniore: femi-
nas monasterii, deposcebat ut rogarent abbatissam,
quatenus ei reconciliaretur. Quo facto, evocavit
eam abbatissam coram omnibus, dixitque ei: Nonne
dijudicasti in corde tuo ut studium puellæ hujus ab-
scinderes, nec cogitasti quia dum esset matrona, et
ex imperiali genere constituta, humiliavit semetip-
sam, et propter Deum servivit tibi? Omnibus ergo
rogantibus pro Germana placata est.

CAP. XXI. — Tunc diabolus contra Euphraxiam
certamina non cessavit committere. Nimis enim fa-
rebat contra eam, et cito perduci volebat ad finem.
Una quidem dierum, cum ad hauriendam aquam
descendisset ad puteum, arripiebat eam diabolus cum
lagena, et dejecit eam deorsum in puteum, ita ut
nausearet Euphraxia, et perveniret caput ejus ad
fundum. Elevata vero de aqua, et tenens funem si-
tulæ, ita clamavit de puteo; Christe, adjuva me. Qua
voce facta, cognitum est quia Euphraxia corruisset in
puteum, et concurrentes sorores cum abbatisa
abstraxerunt eam de puteo. Quæ surgens exinde, et
semetipsam consignans, subrisit et ait: Vivit Chri-
stus meus, quia non me vincis, diabole, neque cedo
tibi. Usque nunc quidem unam lagenam portabam
cum aqua in coquinam; ab hodie **357** vero dua-
bus lagenis aquam portabo. Et ita fecit.

CAP. XXII. — Videns itaque diabolus quia eam in
puteo necare non valuit, rursus alia vice cum des-
cendisset ligna incidere, cumque jam pauca incidia-
set, astutit diabolus observans eam. Et dum levasset
securim ut lignum incidere, colligavit diabolus ma-

B et dans ei manum, ducebat eam ad monasterium.
Illa vero respiciens ligna projecta, dixit sororibus:
Vivit Dominus meus, nisi collegero ligna, et septima-
nam meam complevero (5), non ascendam. Cui Julia
dixit: Noli, domina soror, non vales; dimitte. ego
colligam ea, tu ascende, requiesce propter dolorem.
Illa vero non acquievit, sed complens manus suas
lignis, sic ascendit. Cui tamen diabolus non pepercit.
Nam cum ascendisset superiores gradus scale, calcans
summitatem tunicæ suæ, super ipsum lignum ruit
quod portabat, et fixum est lignum in aspectu ejus,
ita ut sorores crederent quia lignum ejus oculum pe-
netrasset. Tunc exclamans Julia, ait ad eam: Do-
mina mea, tibi dixi quia non potes requiescere, et
non me audisti. Cui dixit Euphraxia: Cautè subtrahe
a me lignum, oculus meus sanus est. Traxit ergo ab
ea lignum, et sanguinis facta est effusio vehementis.
Abbatisa vero deferens oleum, et facta oratione, sup-
posuit ei manum; rursusque dixit ad eam: Vade ad
stratum tuum, requiesce, et ego dominabus sororibus
ministerium tuum injungo. Euphraxia vero dixit:
Vivit Dominus meus, quia non requiesco, donec of-
ficium meum complevero. Multum enim rogabatur
a sororibus ut requiesceret propter plagas quas habe-
bat, et passa non est; sed sic ulcerata, ex utraque
plaga sanguine procurrente, stabat ministerium faci-
ens sororibus, et neque in opere Dei deerat, nec in
alio ministerio.

CAP. XXIII. — Rursus itaque alia vice, cum ascen-
deret cum Julia in solarium tertium (6), arripiebat
eam diabolus, præcipitavit eam deorsum. Et cum
exclamasset Julia, concurrentes sorores, crediderunt
se Euphraxiam mortuam invenire. Quæ surgens,
occurrit eis. Quam ausipientes, introduxerunt eam
ad abbatissam; interrogavitque eam si in aliquo fuis-
set læsa. Cui Euphraxia respondit: Vivit Dominus,
domina mea, quia nec quomodo cecidi novi, nec
quomodo surrexi. Audiens abbatisa quia de tanta
altitudine corruens nihil esset læsa, glorificavit Deum,
dicens: Vade, filia ad opus tuum, et erit Dominus
tecum.

CAP. XXIV. — Rursus ergo inimicus volens eam
occidere, sic adoriebatur. Cum Euphraxia ollam ser-
ventem teneret, in quas olus coquebat, ut effunderet

coctionem oleum in vasculo, ablatis pedibus a diabolo, retrorsum cadens, ollæ illius coctionem in faciem suam fudit. Et dum omnes sorores in hoc facto expavescerent, exsilens Euphraxia, subrisit, et ait ad eas : Ut quid turbatæ estis? Abbatisa vero videns quia non fuisset læsa, respexit in ollam, et vidit quia quod remanserat esset fervens. Et conversa dixit Euphraxia : Vere, domina mea, quia velut aqua frigida venit in faciem meam. Admirata est vero abbatissa, et intuens in eam dixit : Filia, Deus te custodiat, et tibi sine intermissione tolerare in suo timore concedat. Et ingressa abbatissa oratorium, convocavit priores seniores (7), dixitque eis : Nostis quia Euphraxia promeruit gratiam Dei? Cognovistis enim quia nec præcipitata contristata est, neque nimietate fervoris exusta est. At illæ dixerunt : Vere ancilla Dei est Euphraxia, et curam ejus habet Dominus ; nam in hujusmodi tentationibus liberata est a Domino.

CAP. XXV. — Omnis itaque civitas atque provincia consuetudinem habebat ut infantes male habentes in illud deducerent monasterium, ad ancillas Dei miracula facientes, et suscipiebat eos abbatissa, et ingrediebantur in oratorium, et supplicabant pro eis Domino, et mox ab omni languore sanabantur infantes, et recipiebant eos matres proprie sanos, proficiscentes atque glorificantes Deum. Erat autem quædam in monasterio mulier energumena, ab infantia obligata in monasterio, quatenus salvaretur, quæ habebat spiritum immundum dæmonem, ligatis manibus, et spumam faciens, et dentibus suis stridens, multumque clamans, ita ut omnes audientes eam, timore conciderent. Et cum frequenter abbatissa cum senioribus sororibus pro salute **358** ejus orasset, nihil promeruit : quapropter nec valebant se ad eam jungere, ut ei vel cibum offerrent. Erat autem ligatum quoddam vasculum in fune, et ipso vasculo legumina vel panes mittebant, et appendebatur ipsum vasculum, et sic ei de longe porrigebatur, et ita vescebatur. Frequenter autem abiciens ipsum vasculum, cum virga jaculabatur in faciem offerentis sibi cibum.

CAP. XXVI. — Una vero dierum factum est ut intraret ostiaria, et diceret abbatissæ : Domina mea, mulier quædam infantulum adduxit, et stans foris ad januam, deflet. Est autem infantulus quasi annorum circiter octo, paralyticus, surdus et mutus. Videns autem abbatissa, spiritu sibi revelante, quia gratiam promeruisset a Domino contra dæmones Euphraxia, dixit ostiariæ : Vocæ mihi Euphraxiam. Quæ cum venisset ante abbatissam, dixit ei : Vade, suscipe infantem a matre sua, et defer hoc. Illa vero egressa, et videns infantulum paralyticum et trementem, miserata est super eum ; et ingemiscens dolenter, signavit infantem, et dixit ei : Qui te creavit, ipse te sanet, fili. Et sumens eum, pergebat ad abbatissam. Infans vero dum portaretur ab Euphraxia sanatus est, et clamavit matri suæ. Videns autem Euphraxia quia infantulus cepisset loqui, perterrita projecit

eum in terram. Infantulus autem mox exurgens, cucurrit ad januam, quærens matrem suam. Currens autem ostiaria, nuntiavit abbatissæ quod factum est. Quæ cum vocasset matrem infantis, dicit ei : Dic mihi, inquit, soror, tentare nos venisti? Respondit autem mater infantis, dicens : Per Dominum nostrum Jesum Christum, domina mea, quia neque ambulavit, neque locutus est hic infans usque in presentem horam. Sed cum suscepisset eum hæc domina soror, mox locutus est. Illa vero projiciens eum in terram, stetit obstupefacta ; infantulus vero surgens, venit ad me ancillam tuam. Dicit ei abbatissa : Ecce ergo habes eum sanum, tolle eum, et vade in pace. Quæ assumens filium suum, pergebat, glorificans Deum.

CAP. XXVII. — Rursum ergo abbatissa dixit ad seniores sorores : Quid vobis de Euphraxia videtur? Quæ respondentes, dixerunt : Vere ancilla Dei est. Vocavitque eam, et dixit ei : Filia mea Euphraxia, voluit huic patienti (8), quæ in monasterio est, per manus tuas cibum offeras, si non times eam. Qui Euphraxia respondit : Non timeo, domina mea, quidquid mihi præcipis. Sumens ergo Euphraxia quiddam vasculum, misit in illud legumen et fragmentum panis, et obtulit ei. Illa vero repente dentibus stridens, et valde fremens, fecit impetum super eam : et apprehendens illud vasculum, volebat confringere. Euphraxia vero apprehendens manum ejus, dixit : Vivit Dominus Deus, si te posuere in terram, tollo virgam dominæ abbatissæ, et sic te flagellabo, ut nunquam præsumas hoc agere. Videns autem quia prevaluisset patienti, quævit. Postquam autem cessavit, cepit Euphraxia blandiri, et dicere : Sede, soror, comede et bibe, et noli turbari. Illaque sedit, comedit, et bibit, et requievit. Ab illa hora jam illi cibum cum virga dabatur. Omnes autem sorores videntes quod fecerat Euphraxia, orabant pro ea ad Dominum. Cum vero cepisset moveri et indignari, dicebant ad eam sorores : Quiesce soror, et noli malignari ; nam si venerit domina Euphraxia, flagellabit te ; et repente quiescebat.

CAP. XXVIII. — Rursum autem Germana invidia mordebatur, et cor ejus urebatur, dicebatque sororibus : Nisi fuisset Euphraxia, non inveniebatur alius quæ cibum ei offerret? tollam cibos, et ego ministræ. Sumens ergo cibos ejus, accessit ad patientem, et dicit ei : Accipe cibos, soror, et comede. Illa vero continuo exsilens in eam, vestes ejus concidit ; et conterens eam, projecit in terram ; et irruens super illam, cepit manducare carnes ejus. Clamore autem facto, et nulla præsumente ei appropinquare, curreas Julia ad coquinam, dixit Euphraxiæ : Festina, domina, quia Germana a patiente dilacerata est. Currens autem Euphraxia, tenens manus patientis et guttur, eripuit ab ea Germanam eruentatam et dilaceratam. Cui dixit Euphraxia : Bene fecisti, quia sic contrivisti sororem? Illa vero stabat spumam faciens, et dentibus stridens. Dixit ei Euphraxia : Ab hac hora si maligna fueris erga sorores, non tibi cedo, neque mihi areor ; sed virgam dominæ meæ abbatissæ tollam,

et cum ea te sine misericordia flagellabo. Illa vero **A** nolens, repente cessavit.

CAP. XXIX. — Mane autem facto, completo sacro officio, et egredientibus eis ab oratorio, visitans Euphraxia patientem, invenit eam disruptam vestem suam in terram projecisse, et sedentem super eam, et colligentem stercore, et comedentem. At Euphraxia ut vidit, flevit, et quæ facta fuerant abbatissæ nuntiavit. Convenientes vero sorores, invenerunt eam nudam, et colligentem phlegma, et comedentem. Dixit autem abbatissa ut daretur ei alia tunica, ut vestiretur. Sumens itaque Euphraxia tunicam, et parapsidem cum legumine, et fragmen panis, obtulit ei, et dixit: Accipe, soror, et vesti **359** te, et gusta, quare sic te deturpas? Quæ sumens, comedit et bibit. Et induens eam, ministravit ei. Euphraxia vero a lacrymis non cessavit, usque ad vesperam pro ea gemens. Quo cum pervenisset, mox supplicabat Domino cum lacrymis, ut illa patiens sanaretur. Diluculo vero abbatissa vocans Euphraxiam, dixit ei: Cur me celasti, preces offerens Deo pro hac patiente? Si manifestasses mihi, et ego sine dubio venirem. Cui Euphraxia dixit: Ignosce mihi, domina, vidi eam turpiter positam et infirmam, et dolui super eam. Abbatissa vero dixit: Habeo tibi aliquid confiteri, et vide ne Satanas tentet te, et elatio tibi generetur. Ecce tibi Christus potestatem circa eos dedit, ut ejicias eos. Audiens hæc Euphraxia, misit cinerem super caput suum; et prosternens semetipsam in terram, clamavit dicens: Quæ sum ego infelix et immunda, ut dæmonem tantum expellam, quem orantes per tantum tempus non potuistis expellere? Dicit ei abbatissa: Filia mea, te sustinebat hoc tempus, copiosa est tua merces in cælo. Ingressa autem Euphraxia monasterium, projecit semetipsam ante altare, supplicans Deo, ut precibus ejus sanaretur, et de excelso daretur auxilium. Et surgens a pavimento orans, rursus ibat ad patientem, jussione abbatissæ, et omnes sorores sequebantur eam, ut mirarentur quæ faciendæ erant. At quam accedens, ait: Sanet te Dominus meus Jesus Christus, qui te creavit. Et mox signum crucis fecit in fronte ejus. Mox autem clamavit coram omnibus: Oh! quomodo ab ista impostrice et fallace exeo, habitans in ea plurimos annos, et nullus me expellere potuit, et hæc immunda atque luxuriosa conatur persequi me? Cui Euphraxia dixit: Non ego te persequor, sed Christus omnium Deus. Dixit ei dæmon: Non exeo, immunda, non enim accepisti potestatem ejiciendi me. Euphraxia dixit: Ego immunda sum, et omni malignitate plena, ut tu quoque testaris; verumtamen, jubente Domino, egredere ab ea. Nam si sumo baculum abbatissæ, flagellabo te. Cæterum resistente dæmone, et exire nolente, sumens Euphraxia abbatissæ baculum, dixit ei: Exi, aut certe torqueo te. Respondit ei: Quomodo ab ea egredi poterò, cum ab ea recedere non possim? Mox igitur Euphraxia cœpit cadere. Et cum tertio percussisset, dixit: Egredere a signamento Dei, spiritus immunde. Incepit te Domi-

nus Jesus Christus. Dæmon dixit: Non possum exire ab ea, quid me persequeris? ubi habeo proficisci? Euphraxia dixit: In tenebras exteriores, in ignem æternum, in infinita tormenta, parata tibi et patri tuo Satanzæ, et facientibus voluntatem ejus. Omnes itaque sorores stabant respicientes in eam, et non præsumebant propius appropinquare. Euphraxia vero dure certabat cum dæmone resistente. Et respiciens in cælum, dixit: Domine Jesu Christe, noli me in hac hora confundi, ut non vincat me hic dæmon immundus. Et continuo dæmon spumans, et stridore facto, clamans voce magna, egressus est a muliere, et ab ea hora sanata est. Cucurrerunt autem sorores, glorificantes in hoc Deum, magnus enim timor obtinuerat omnes. Euphraxia vero tulit mulierem, et **B** abluvit eam aqua, et induit eam vestimento, et duxit ad abbatissam: quæ una cum sororibus introduxerunt eam in monasterium, et gloriam dederunt Deo pro facto miraculo.

CAP. XXX. — Ab illa vero hora humiliavit se amplius Euphraxia, et sine somno tota nocte persistebat: omnem vero hebdomadam jejunabat, ut consueverat, sine defectu faciens cunctis sororibus ministerium, et cum omni studio atque lætitia in mansuetudine atque humilitate debebat. Una vero dierum abbatissa vidit visionem, et conturbata est vehementer. Rogare autem cœperunt eam omnes sorores, supplicantes et dicentes: Confitere nobis, domina abbatissa, cur sic ingemiscis, et nostras animas simul affligis. Et dixit: Non me cogatis usque in crastinum. Rixerunt ei seniores sorores: Crede, domina, quod si non annuntiaveris nobis, tribulationem magnam animabus nostris ingeris. Abbatissa dixit: Ego quidem quod futurum est, usque in diem crastinum dicere non volebam; sed quia cogitis me, nunc audite: Euphraxia nos deserit, cras enim hæc vita privabitur; nulla vero indicet ei ne contristetur. His itaque dictis, magnus ejulatus per multas horas factus est. Una autem sororum enim cognovisset, currens ad furnum, invenit Euphraxiam panes coquentem, cui Julia aderat secundum consuetudinem. Dixit ergo illa soror quæ venerat: Cognosce, domina Euphraxia, quia intus magnus luctus est apud abbatissam propter te, et apud sorores. Audiens autem hæc Julia et Euphraxia, stupefactæ sunt, et diutius steterunt. Post hæc autem Julia dixit: Putasne auditu audivit abbatissa, quia ex missione illius qui aliquando sponsus fuerat tuus, jussit imperator te adduci ex monasterio, et propterea lamentantur? Cui Euphraxia respondit: Vivit Dominus meus **360** Jesus Christus, quia si omnia fundamenta terræ moveantur, non mihi persuadere prævalebunt, ut Christum Dominum meum derelinquam. Verumtamen domina mea Julia, dum coquantur panes, vade, vide fletus istos, vide quid contigerit, ne anima mea perturbetur. Illa vero pergens, et stans foris ante januas, audivit somnium abbatissam hoc modo referentem: Vidi, inquit, quasi duos ejusdem schematis viros huc advenientes, qui quæ-

rebant Euphraxiam tollere, dixeruntque mihi : Dirige eam, opus habet. Rursum ergo et alii venientes, dixerunt mihi : Assumens tecum Euphraxiam, deduc eam ante Dominum. Quam mox assumens, properavi cum eis. Et cum venissemus ad quamdam portam, cujus gloriam enarrare non valeo, sponte nobis aperta est. Et ingressæ sumus, et vidimus ibi inenarrabile palatium cœlestē, in quo et solium nuptiale non manu factum. Ego quidem interius appropinquare non potui. Euphraxiam vero assumentes, obtulerunt Domino : et procidens, osculata est pedes ejus immaculatos. Vidi ibi dena millia angelorum, ac multitudinem sanctorum innumerabilem ; et omnes stabant respicientes ; et vidi, et ecce mater Domini assumens Euphraxiam, adduxit eam ad thalamum nuptialem, in quo decoris coronam parabat, et audivi vocem ab Euphraxiam dicentem : Ecce merces tua. Nunc itaque perge, post decem dies veniens, fructu his in sæculis infinitis. Et ideo quia hodie nona dies est, ex quo visionem vidi, cras morietur Euphraxia.

CAP. XXXI. Audiens hæc Julia recitantem secretae abbatissam, tundens pectus suum et faciem, amare deflens venit ad clibanum ; et cum vidisset eam flentem Euphraxia, dixit ad illam : Conjuro te per Filium Dei, soror Julia, indica mihi quid audisti, et quare plangis. Dixit ei Julia : Plango, domina mea, quia hodie separabimur a te ; sicut enim audivi a domina mea abbatissa, cras ex hoc corpore exhalabis. Quod dum Euphraxia audisset, angustiata est, et pusillanimis facta, cecidit. Sedebat autem juxta eam Julia flens. Cui Euphraxia dixit : Soror, da mihi manum tuam, et leva me, et duc me ubi ligna sunt posita, et ibi me pone ; et tolle panes de clibano, et porta in monasterium. Fecit Julia hæc, et abbatissæ non indicavit. Cum ergo jaceret Euphraxia in pavimento clamavit : Cur, Domine, abominatus es me peregrinam et orphanam ? Cur despexisti me ? Ecce tempus quando debebam cum diabolo pugnare, et anima mea a me expetitur. Misericors esto in me ancilla tua, Domine Jesu Christe, dimitte vel unum annum, quatenus defleam peccata mea, quia sine pœnitentia sum, et ab omni pœnitentia nudata. Non est in me opus salutis : nam nemo in inferno confitetur tibi. Non est pœnitentia in sepulcro, non possum post mortem lacrymis prævalere ; non enim qui in inferno sunt laudabunt te, Domine, sed viventes laudabunt nomen sanctum tuum. Dona mihi vel ad hoc unum annum, ut pœnitentiam agam, quia desolata sum sicut ficus sine adjutorio. Cum ergo defleret, audiens quædam sororum, indicavit abbatissæ atque sororibus, quia Euphraxia prostrata in reposito lignorum, ita clamaret. Dixitque Julia : Vere, domina, audivit quia moritur ; propterea lamentatur. Dixit ergo abbatissa sororibus : Quis annuntiavit ei, et animam ejus afflixit ? Quis indicavit ei, et cor ejus attrivit ? Nonne vos rogavi, ne diceretis ei, donec ejus hora veniret ? Cur hoc fecistis et afflixistis animam ejus ? Ite, et adducite eam mihi. Illæ vero pergentes, dixerunt ei : Veni, domina Euphraxia, vo-

cat te abbatissa. Illa vero egressa est, plorans atque conturbata : et ingressa, astitit abbatissæ, deflens atque mœrens, et gemitibus nimis afflictæ. Abbatissa vero respiciens eam, dixit : Quid habes, filia, quia sic ingemiscis ? Euphraxia dixit : Plango me, domina mea, quia scivisti memorituram, et non indicasti mihi, ut plangerem peccata mea, dum sim ab omnibus peccatis coinquinata. His dictis, se prostravit in pavimento, et tenuit pedes abbatissæ, per quam omne consilium ejus alacriter est perductum. Clamavitque Euphraxia et dixit : Miserere mei, domina, et deprecare Dominum, ut mihi concedat vel unum annum, quia sine pœnitentia sum, et nescio quæ me tenebræ cooperiant. Dixit ei abbatissa : Vivit Dominus, quia cœlesti senatu dignam te fecit rex tuus Christus. Et cœpit omnibus recitare, quibus bonis habet frui Euphraxia. Et rogabat eam, ut pro ipsa Dominum supplicaret, quatenus ejus particeps esse mereretur. Orabat enim ut cum ea conversaretur in Christo ; et ipsis donis quibus ipsa erat fruitura, et ipsa frueretur.

CAP. XXXII. — Euphraxia vero jacens ad pedes abbatissæ, cœpit tenere frigus et rigorem ; post paululum vero vehemens eam febris invasit. Abbatissa vero sororibus ait : Sumite eam, et ingrediamur in oratorium, quia jam appropinquat hora ejus. Posuerunt ergo eam in oratorium, et observabant eam usque ad vesperam. Vespere autem facto, cum hora sumendi cibum jam advenisset, præcepit eis abbatissa ut egrederentur, solummodo Juliam secum retinens, ne aliqua hora relinquerent Euphraxiam ; et clausis januis, usque mane fuerunt cum ea. Julia vero rogabat Euphraxiam, dicens : Domina mi soror, non obliviscaris mei : memento quod inseparabiliter tibi conjuncta sum semper super terram ; supplica Deo pro me, ut me non separet a te. Memento quia ego tibi providi bona certamina. Deprecare Dominum, ut me absolvat ab hac sarcina carnis, ut merear tecum abire cum fiducia. Mane vero facto, abbatissa videns quia in novissima respiratione esset Euphraxia ut moreretur, mandavit sororibus per Juliam, dicens : Venite, filiæ meæ, valefacite ei, quia jam defecit. Quibus venientibus, valedixerunt ei, flentes, dicentesque : Memento nostri, domina soror Euphraxia, nomen benedictum a Deo, qui te dilexit. Post omnia autem venit illa quæ diu passâ a dæmone fuerat, et per eam salva facta est : et lugens sicut et omnes, osculabatur manus ejus, dicens : Istæ manus quantum mihi indignæ et peccatrici ministraverunt ! per Deum, et per istas manus dæmonium expulsum es a me. Et cum Euphraxia respondere non posset, dixit ei abbatissa : Filia mea, non misereris vel hujus sororis ? Quare non loqueris ei, quæ propter te ita tribulatur ? Euphraxia vero respondit ad eam : Quare me lugens, domina soror ? Dimitte me requiescere, quia deficio ; verumtamen tu benedic Deum, et ipse te conservabit. Et dixit : Ora pro me, quia magnum certamen est in anima mea in hac hora. Cum ergo orasset abbatissa, et omnes respondissent Amen, reddidit animam. Erat

autem annorum triginta : sepelieruntque eam in tumulo, ubi et genitrix ejus Euphraxia requiescebat; et glorificaverunt Deum, quia promeruissent habere sororem apud Deum.

CAP. XXXIII. — Julia vero magistra ejus, tribus diebus flets, ab ejus tumulo non recessit; hæc enim docuerat eam litteras et psalterium et multum eam diligebat, cum ejus esset discipula, atque ex genere imperatoris. Quarta vero die læta facta Julia, accessit ad abbatissam, et dixit ei : Domina mea, ora pro me, quia vocavit me Christus, intercedente pro me beata Euphraxia. Et hæc dicens, osculata est cunctas sorores. Quinta autem die post obitum Euphraxiæ, defuncta est et magistra ejus Julia, et sepulta est in sepulcro ubi posita erat beata Euphraxia.

CAP. XXXIV. — Post triginta vero dies evocans abbatissa monasterii priores, dixit ad eas : Filix meæ, eligit vobis matrem, et constituite in locum meum, quæ vobis præsse possit. Illæ vero responderunt : Domina, pro qua causa hoc dicis denuntia nobis; nunquam enim famulabam tuis hoc dixisti. Dixit eis abbatissa : Vocavit me Dominus. Supplicavit enim pro me domina Euphraxia, et multum laboravit in suis precibus, quatenus ego cœlestem thalamum promererer. Nam et Julia per sanctam Euphraxiam particeps ejus effecta est, et ingressa est in illud palatium non manufactum; et ego festino digna fieri, et cum eis locum habere. Audientes sorores de Euphraxia et Julia, quia in maxima esset glória, gaudebant, et orabant pariter, ut et ipsæ mererentur ad illum thalamum accedere. Elegerunt

A ergo unam sororum, nomine Theogeniam, quæ eis præseset. Quam evocans abbatissa ad se, dixit ad eam : Ecce testimonium bonum quod sorores omnes de te dederunt, et posuerunt te ad principatum et præsulatum traditionis divinæ legis et consequentia nostra. Conjuro te per intemeratam Trinitatem et consubstantialem, ne istius mundi quæras divitias aut possessionem, neque occupes sorores ad terrenas sollicitudines : sed magis ut continententes temporalia bona, perpetua mereantur accipere. Et rursum sororibus dixit : Quomodo perfecte nostis vitam et conversationem Euphraxiæ, estote imitantes eam, ut participes ejus efficiamini. Et cum dixissent omnes Amen, valedicens eis, intravit oratorium; et claudens januas, præcepit ut usque ad diluculum nullam illarum intraret. Mane autem facto ingressæ, invenērunt eam obdormisse in Domino; et hymnum dicentes Domino, reposuerunt eam in sepulcro ubi beata Euphraxia condita erat. Ab illa autem die nequaquam in illo tumulo alia sepelierunt corpora.

CAP. XXXV. — Multa vero signa et sanitates fiebant in memorato sepulcro, et expulsi dæmones clamabant : Quia post mortem prævalet contra nos Euphraxia, et persequitur nos? Hæc est revera Vita Euphraxiæ matronæ, quæ cœlesti senatui interesse promeruit. Festinemus igitur et nos, tam fratres quam sorores, hujusmodi conversationem habere, et sectari humilitatem, obedientiam, laborem, mansuetudinem, longanimitatem, ut et nos ita angelorum conversationem mereamur, et cum gaudio magno fruamur Salvatore Domino nostro Jesu Christo. Cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

ROSWEYDI NOTATIO.

362 (1) *Euphrasia*.] Martyrologium Romanum, 13 Martii : « In Thebaide depositio sanctæ Euphrasie virginis. » Ussardus de eadem hac die. Menologium Græcorum 25 Julii : Eodem die sanctæ Euphraxiæ, filix Antigoni cujusdam senatorii ordinis, et Eupraxiæ sub Theodosio imp. ejus erat consanguinea : mortuo autem Antigono, mater Eupraxia Theodosio illam commendavit, qui senatorio cuidam viro despondit. Illa vero discedens cum matre in Thebaidem Ægypti profecta, ad monasterium ingressa in quo erant virgines centum et quatuor, parem angelis vitam ducentes, æmulata earum virtutem, a monasterio ipso discedere passa non est : erat autem tunc virgo sexdecim annos nata. Mater vero illinc discedens, Orientis monasteria obeundo, possessiones multas et beneficia indigentibus contulit. Post hæc cum in morbum incidisset, reversa est ad mansionem in qua filiam reliquerat; cumque omnes facultates suas filix commisisset, requievit in Domino. Eupraxia vero cum bona omnia pauperibus et ecclesiis Dei distribuisset, monasticæ vitæ exercitationem egregie amplexa, tantum in virtute profecit, et necessitates corporis subjugavit, ut per quadraginta quinque dies immobilis steterit, intentis ad cœlum manibus. Itaque propter excellentem virtutem beata Eupraxia miraculorum gratiam accepit, qua multos a variis languoribus liberavit, et ipsa beatum finem assecuta, ad Dominum translata est. »

Euphrasie res gestas habent omnes editiones, excepta prima Vitarum Patrum, ex quibus et ms. Codice Suriano mutato stylo descripsit tom. II. Ego veterem styllum retinui, ex voto multorum vivorum doctorum. Joannes Damascenus ex ejus Actis, ut legitime scriptis, petit auctoritatem orat. 5 de imaginibus,

bus, ubi hæc Græce citat : Λέγει ἡ διάκονος τῷ κορασίῳ, Ὑπαγε κυρία μου εἰς τὸν οἶκόν σου, ὅτι οὐ δύνασαι ὄδε παραμείναι· οὐδὲ γὰρ δύναται τις ὄδε παραμείναι, ἰάν μὴ συντάξῃται τῷ Χριστῷ. Λέγει αὐτῇ τὸ κοράσιον, Ποῦ ἔστιν ὁ Χριστός; Ἡ διάκονος ἐπέδειξεν αὐτῇ τὸν δεσποτικὸν χαρακτῆρα, καὶ στραφεῖσα λέγει τῇ διακόνῳ, Ἀληθῶς καὶ γὰρ τῷ Χριστῷ συντάσσομαι, καὶ οὐκ ἔτι ἀπέρχομαι μετὰ τῆς κυρίας μου· καὶ πάλιν ἀναστῆσα ἡ Εὐπραξία, καὶ λαβοῦσα τὴν θυγατέρα ἑαυτῆς, παρίστησεν εἰς τὸν δεσποτικὸν χαρακτῆρα· καὶ ἐκτίνασα τὰς χεῖρας αὐτῆς εἰς τὸν οὐρανὸν ἑβόησε μετὰ κλαυθμοῦ, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, σοὶ μίλησι περὶ τοῦ παιδίου, ὅτι σὲ ἐπόθησεν, καὶ σοὶ παρίθητο ἑαυτήν. « Diaconissa vero ad puellam : Abi, inquit, domum tuam, quia non potes hic permanere; neque enim in hoc cuiquam licet commorari, nisi cum Christo conjungatur. Puella autem : ubi est, inquit, Christus? At illa ostendit ei Domini imaginem. Cui puella conversa : Vere, inquit, ego cum Christo conjungor, neque amplius cum hera mea discedam. Et rursum consurgens Euphraxia, filiamque suam apprehendens, dominicæ imagini ipsam admovit, manibusque sublatis in cœlum magna voce clamavit : Domine Jesu Christe, puella tibi erit curæ, quando te concupivit, sequere ipsam dicavit tibi. » Quæ Damascenus compendio excerptis ex Actis Græcis Euphraxiæ, quæ in hæc Vita Latina fusius habes narrata cap. 8 et 9.

Claruit temporibus Theodosii imp., uti patet ex ipsa Vita et Menologio.

Alia ab ista est Euphrasia Nicomediensis, quæ mira arte elusit procaciam lascivientis juvenis, de qua Nicephorus lib. vii, cap. 15. Menæa Euphrasiam Nicomediensem martyrem tempore Maximiani imp. habent 19 Januarii.